OLIY TA’LIM MUASSASALARI TALABALARNING TADQIQOTCHILIK SALOHIYATI RIVOJLANTIRISH

Qurbanov B., GDPI dotsenti
baxromqurbanov40@gmail.com

Аннотация: Respublikmizda iqtidorli talabalarni aniqlash ularni tarbiyalashning ijtimoiy-pedagogik texnologiyalarini ishlab chiqish. Iqtidorli o‘quvchilarni tarbiyalash va rivojlantirishda davlat va nodavlat hamkorligini ta’minlashning me’yoriy asoslari yaratildi. Iqtidorli o‘quvchilarni tarbiyalash va rivojlantirish samaradorligini oshirish bo‘yicha fanlarni chuqurlashtirib o‘tish uchun Prezident maktablari tashkil etildi. Ularning moddiy texnika bazasi ta’minlandi

Kalit so‘zlar: iqtidorli, ijodiy, malakali, kadrlar, tizim, ilm-fan, innovatsion, integratsiya, kompazitsiya, kommunikativ, funktsiya**,** biznes, menejment.

Аннотация: Выявление талантливых студентов в нашей республике разработка социально-педагогических технологий их обучения. Созданы нормативные основы обеспечения государственного и негосударственного сотрудничества в области образования и развития талантливых студентов. Президентские школы были созданы с целью углубления дисциплин, повышения эффективности обучения и развития старшеклассников. Была обеспечена их материально-техническая база

Ключевые слова: талантливый, творческий, квалифицированный, кадровый, системный, научный, инновационный, интеграционный, композиционный, коммуникативный, функциональный, деловой, управленческий.

Annotation: Identification of talented students in our republic and development of social and pedagogical technologies of their trainings. The regulatory framework for ensuring State and non-state cooperation in the field of education and the development of talented students has been created. The Presidential schools were created with the aim of deepening the disciplines, improving the effectiveness of teaching and developing high school students. Their material and technical base was provided

Key words: management, creative, skilled, personnel, system, science, innovation, integration, composition, communicative, function, Business, Management.

Barcha darajadagi zamonaviy ta’lim amalda bitta asosiy maqsadga ega: insonga o‘zlari va atroflaridagi dunyo haqida bilim berish, bu bilimlardan o‘zlari va jamiyat manfaati uchun foydalanib yashashga o‘rgatish, tanlagan kasblarida shaxsiy imkoniyatlarni ro‘yobga chiqarishga hissa qo‘shish. Shunga asoslanib, ta’lim olish maqsad emas, balki hayotda muhimroq, strategik maqsadlarga erishish uchun zarur bo‘lgan vositadir.

Oliy ta’lim zamonaviy jamiyatda muhim rol o‘ynaydi. Har qanday davlatning intelektual salohiyati uning ta’lim tizimi tomonidan yaratilgan bo‘lib, u davlatning barqaror va progressiv rivojlanishining asosiy va ajralmas omili hisoblanadi. Fuqarolarning ta’lim sifati iqtisodiy rivojlanish imkoniyati va jamiyat turmush darajasini belgilaydi, texnologiyalar va zamonaviy bozor esa oliy ta’limni taqozo etadi.

O‘z navbatida, oliy ta’lim mehanizmlaridagi dinamik o‘zgarishlar mamlakatimiz hayotida amalga oshirilayotgan islohotlar va jamoatchilik faoliyatining barcha jabhalariga qo‘yiladigan yangi talablar samarasidir. Bu esa, o‘z navbatida, mutaxassislarni tayyorlashga tizimli, integrallashgan yondashuv asosida o‘quv faoliyatini tashkil etish muammosini keskin ko‘taradi. Bu maqsadga erishishning murakkabligi o‘quv materialini nafaqat reproduktiv o‘zlashtirishni, balki o‘quvchi

tomonidan ham, o‘qituvchilar tomonidan ham kreativ yondashishni talab etadi. Shu sababli bo‘lg‘usi o‘qituvchilarni zamonaviy bilimga ega bo‘lganlar sifatida tayyorlash va qayta tayyorlash jarayonida ularning kreativ salohiyatini shakllantirishga katta ahamiyat berish zarur.

Ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish shuni ko‘rsatadiki, bugungi kunda “kreativlik” atamasi odamlar ongida inson shaxsining barcha qimmatli kreativ va intellektual komponentlarini mujassamlashtirgan, uni ijodkor deb atashga imkon beradigan yagona ilmiy ta’rif va talqinga ega emas. Mavjud ustuvorliklarga muvofiq, ayrim mualliflar kreativ salohiyatni maqsadga muvofiq rivojlantirish mumkinligini hisobga olib, bu atamaga ko‘proq amaliy ma’no beradi. Gumanistik psixologiyaning asoschisi Abroham Maslou ijodni inson tabiatining asosiy xususiyati, har bir insonga tug‘ilishdan berilgan salohiyat, shuningdek, dunyoni idrok etish yoki haqiqat bilan o‘zaro ta’sir qilishning maxsus usuli sifatida belgilaydi. Bu ta’rif asosida ijodni atrofdagi narsa va hodisalarni yangi, o‘zgacha istiqbolda ko‘rish va idrok etish qobiliyati yoki mahorati sifatida ta’riflash mumkin.

Yu.M.Asadov fikriga ko‘ra, kreativ salohiyatning eng qimmatli xususiyati uning innovatsiyalar sohasidagi yuksak rolidir. Innovatsiya, asosan, inson aql-zakovatining mahsuli bo‘lgan intellektual qator sifatida, kreativ salohiyatdan foydalanishning eng tizimli va ko‘rinadigan natijasidir. Shunga ko‘ra ilmiy va texnologik taraqqiyotning rivojlanishiga eng katta ta’sir ko‘rsatuvchi yangilikdir.

Abdurahmanov R.B. va b., kreativ salohiyatni kasbiy yoki ijodiy faoliyat doirasida o‘zaro bog‘langan va shaxsning tashqi muhitdan kelayotgan bilimlari va axborotlari asosida yangi g‘oya va tushunchalarni ishlab chiqish qobiliyati bilan tavsiflanadigan aqliy va kreativ vositalar majmuasi sifatida tushunadi. Shu bilan birga, “kreativ salohiyat” atamasining mohiyatini belgilab, ilmiy adabiyotlarda “kreativ” tushunchasi “ijod” tushunchasi bilan uzviy bog‘liqligini ta’kidlaymiz. Ikkala tushuncha ham bir-biriga mos keladi va ko‘pincha sinonim sifatida ishlatiladi. Bunga sabab “kreativ” atamasining kelib chiqishidir (lot.dan. Creatio -yaratish, ingliz tilida Creativity - ijodiy salohiyat, ijodiy qobiliyat). Ko‘rib turganimizdek, termin talqinida ijod unsuri mavjud. Shuning uchun ham “ijod” tushunchasi talqin qilinishidan oldin uning tarkibiy qismlari “ijod” tushunchasining tarkibiy qismlari sifatida o‘rganilgan. O‘z navbatida ijod muammolari uzoq vaqt davomida o‘qituvchilar, psixologlar, faylasuflar va boshqalar tomonidan o‘rganilgan.

Faylasuflar ijodni sifat jihatidan yangi moddiy va ma’naviy qadriyatlarni yaratuvchi inson faoliyati jarayoni sifatida talqin etadilar. Ijod turlari ijodiy faoliyat xususiyati bilan belgilanadi:

- ixtirochilik;
- boshqaruvchilik;
- ilmiy;
- badiiy va hokazo.

Psixologik adabiyotlarda ijodni aniqlash va talqin qilishga turlicha yondashuvlar mavjud. Ijod inson faoliyati va mustaqilligining mahsuldor shakli sifatida yangi, noma’lum kashfiyotning yaratilishi sifatida qaraladi.

G.Altshullerning fikriga ko‘ra, ijodkorlik mavjud tajribani qayta tashkil etish va yangi bilimlar birikmalarini shakllantirishga asoslangan yangi bilimlarni hosil

qiluvchi faoliyatdir. U ikki darajada namoyon bo‘ladi. Ijodning bir darajasi mavjud bilimlardan foydalanib, ikkinchisida uning qo‘llanish doirasini kengaytirish bilan tavsiflanadi-ob’ekt yoki bilim sohasining odatiy ko‘rinishini o‘zgartiradigan mutlaqo yangi yondashuv yaratiladi.

Psixologik xususiyat sifatida ijodkorlikning mohiyati intellektual faoliyat va faoliyat mahsulotlariga nisbatan sezgirlikdan iborat. Tadqiqotimiz aspektida katta ahamiyatga ega bo‘lgan Altshuller G. ning asosiy g‘oyasi ijodkorlikni o‘rnatish, shuningdek, har qanday faoliyatni o‘rganish mumkin, bundan tashqari, barcha ijodiy faoliyatni o‘rgatish kerak. Bu fikr Lerner I. tomonidan ham qo‘llab-quvvatlangan. Lerner I. Ishonadiki, ijod uch yo‘nalishlari quyidagi tomonidan o‘qitilishi mumkin:

- aqliy operatsiyalarda o‘qitish;
- ijodiy faoliyat tartiblarida o‘qitish;
- ijodga qadriyat munosabatini shakllantirish.

Ponomarev Ya. A. fikriga ko‘ra shaxs o‘ziga xosligi, tashabbuskorligi, yuksak o‘z-o‘zini tashkil etishi va salmoqli ishlashi bilan ajralib turadi. O‘z navbatida, I. A. Zimnyaya fikrlarning chuqurligi, g‘ayrioddiy savollar va echimlar, intellektual tashabbus kabi xususiyatlarga e’tibor qoratdi. Bogoyavlenskaya D. tadqiqotida ijodkorlik tadqiqotining birligi "intellektual tashabbus" ni ko‘rib chiqishni taklif qiladi va muallifning fikriga ko‘ra, ijodiy faoliyatning barcha turlari "intellektual faoliyat" kabi shaxsning qobiliyati bilan birlashtirilgan. Torrans P. ijodiy shaxslarning bunday umumiy xususiyatini rivojlanish, doimiy o‘sish zarurati sifatida aniqladi.

Pedagogikada ijodkorlik ta’lim jarayoni bilan bog‘liq ravishda tahlil qilinadi va haqiqatni o‘rganish va o‘zgartirishga, yangi o‘ziga xos mavzularni yaratishga ongli, faol inson faoliyati sifatida aniqlanadi va o‘quvchilarni o‘qitish va tarbiyalashning eng samarali usullarini izlashda, darsliklar yaratishda, bilimlarni doimo yangilab, eskirgan pedagogik qarashlar, qarorlarni qaytadan ko‘rib chiqilishiga qaratilgan.

Dunaev A. fikriga ga ko‘ra, o‘qituvchining ijodkorligi ular o‘rtasidagi psixologik-pedagogik munosabatlarning o‘ziga xosligidan kelib chiqqan va talaba shaxsini shakllantirish va o‘qituvchining ijodiy pedagogik faoliyati darajasini oshirishga qaratilgan ta’lim jarayoni (o‘qituvchi va talaba) sub’ektlarining shaxsiy yo‘naltirilgan o‘zaro ta’sirini ta’minlaydi. Muallifning fikricha, o‘qituvchi ijodining asosiy mezoni o‘quvchi shaxsini shakllantirishning ijobiy dinamikasini ta’minlash va o‘qituvchining o‘z faoliyati samaradorligini oshirishdir.

Alekseev N.A. o‘qituvchining ijodiy shaxsini ilmiy va pedagogik fikrlash va ijodiy tasavvurlarning kombinatsiyasida namoyon bo‘ladigan ijodkorlik, intellektual faoliyatga e’tibor qaratadigan kasbiy ishda ijodkorlikni anglash bilan ajralib turadigan shaxs sifatida belgilaydi.

Yuqorida ta’kidlanganidek, “ijod” atamasi so‘nggi paytlarda ilmiy adabiyotlarda keng qo‘llanilib, faol qo‘llanilayotgan “ijodiy qobiliyatlar” iborasining o‘rinni deyarli egallagan.. Bu tushunchalar sinonim sifatida qabul qilinadi, shuning uchun yangi atamani joriy etishning maqsadga muvofiqligi haqida shubha bor. Biroq, ob’ektiv ravishda, ijodkorlikni muayyan ijodiy qobiliyat yoki to‘plam sifatida emas,

balki yaratish qobiliyati sifatida aniqlash tavsiya etiladi. Bu tushunchalar, garchi juda yaqin bo‘lsa-da, ayrim mualliflarga ko‘ra bir xil emas.

Ijodni o‘rganish asoschisi D.Gilford muammoni hal qilishning samaradorligi intellektual testlar bilan o‘lchanadigan mavjud bilim va ko‘nikmalarga emas, ammo muammoni hal qilish uchun taqdim etilgan ma’lumotlardan turli yo‘llar bilan va tez sur’atlarda foydalanish qobiliyatiga ega bo‘lishga bog‘liqligini isbotladi. Bu xususiyat kreativlilik deb atalgan.

Gilford D. va Torrans E. belgilangan ijodiy fikrlash tavsiflovchi 16 intellektual qobiliyatni ajratib ko‘rsatdi. Ular orasida:

- tezlik (ma’lum vaqt oralig‘ida sodir bo‘ladigan g‘oyalar soni);
- moslashuvchanlik (bir g‘oyadan ikkinchi g‘oyaga o‘tish qobiliyati);
-o‘ziga xoslik (umumiy qabul qilinganlaridan farq qiladigan g‘oyalarni ishlab chiqarish qobiliyati);
- qiziquvchanlik (boshqalarga qiziqish uyg‘otmaydigan muammolarga sezgirlikning ortishi);
- motivtsiyadan reaktsiyaning mantiqiy mustaqilligi

Bundan tashqari, Gilford D. bu qobiliyatlarni "divergent fikrlash", ya’ni turli yo‘nalishlarda yuzaga keladigan va muammoni hal qilish yo‘llarini o‘zgartirishga imkon beradigan, kutilmagan xulosalar va natijalarga olib keladigan fikrlash turi kontseptsiyasida birlashtirdi. Konvergent fikrlash muammolarni hal qilishning barcha mavjud yo‘llarini tahlil qilishga qaratilgan bo‘lib, ulardan faqat bittasini to‘g‘ri tanlashga qaratilgan. Konvergent fikrlash muammoning oldindan ma’lum bo‘lgan echimiga qaratiladi, divergent fikrlash muammo hali aniqlanmagan bo‘lsa, uni hal qilish uchun oldindan taklif qilingan, belgilangan yo‘l bo‘lmasa, namoyon bo‘ladi. Konvergent fikrlash aqlni, divergent fikrlash kreativlikni aniqlaydi.

Tadqiqotchi Bulda A. aql-zakovat va kreativlikni muhim rolga ega bo‘lgan inson qobiliyati sifatida ko‘rib chiqyapti va ushbu pozitsiyadan kelib chiqib, kreativlikni aql-zakovatga nisbatan reduktiv holat korsatuvchisi deb hisoblaydi. Ushbu holatda ijodkorlik aql-zakovatdan kelib chiqadigan hodisadir, ammo yagona qobiliyat emas. Shuning uchun yuksak aql-zakovat yuksak ijodkor qobiliyatlarni yuzaga kelitradi, darajasi past aql-zakovat bilan esa ijodkor namoyon qilish qiyin bo‘ladi. Ermolaeva L. fikriga ko‘ra, kreativlikni alohida maxsus qobiliyat sifatida ajratishning hech zarurati yo‘q. Faoliyatning har qanday qobiliyati (ilmiy, ijodiy) birinchi navbatda umumiy aql-zakovatning baland darajasi yordamida yuzaga keladi.

Bogoyavlenskaya D. shuningdek, aql va ijodkorlikni ikki xil umumiy qobiliyat sifatida talqin qildi, u ularning mavjudligini axborotni qayta ishlash jarayonlari bilan bog‘ladi. Ijodkorlik inson uchun mavjud bo‘lgan axborotni o‘zgartirish va dunyoning cheksiz ko‘p yangi modellarini yaratish uchun mas’uldir. Aql-zakovat esa bu ma’lumotlarni real amaliyotda qo‘llash va atrofimizdagi dunyoga moslashtirish uchun hizmat qiladi.

Lubard T., Mushiru K., Torjan S., Zenasni F. tomonidan ijodkorlik va aqlni mukammal o‘rganish o‘tkazildi, ular murakkab ruhiy muammolarni hal qilish natijasi ijodkorlik bilan bog‘liqligini va echimning to‘g‘riligi umumiy aql darajasi bilan ijobiy bog‘liqligini aniqladi. Shuning uchun ijodkorlik va umumiy aql-idrok aqliy

muammoni hal qilish jarayonini belgilaydigan qobiliyatdir, lekin ular turli bosqichlarda har xil vazifalarni bajaradi.

Oliy ta’limning muvaffaqiyatini bashorat qilishda ko‘pgina tadqiqotchilar aql va ijoddan mustaqil ravishda o‘rganish uchun umumiy qobiliyat sifatida o‘rganish qobiliyati mavjud degan xulosaga kelishdi. Ma’lumki, ijod va universitet o‘zlpashtirishining o‘zaro bog‘liqligi juda kichik bo‘lib, empirik tadqiqotlarga ko‘ra "ideal a’lochi talaba" va "ijodkor shaxs" ning shaxsiy sifatlari har xil deb atalgan. Umumiy aql-zakovat va universitet muvaffaqiyati darajasi o‘rtasidagi korrelyatsiyalar katta tafovutga ega va aql-zakovat tanlangan namunaning xususiyatlari va boshqalarni tashxislash metodologiyasiga bog‘liq. Shunday qilib, tadqiqotlarda olingan ijodkorlik va aqlning korrelyatsion qiymatlari diagnostik jarayoniga bog‘liq.

Demak, ijod tashxisi vaqtida uning mezonlari ko‘rinishlaridan xabardor bo‘lish lozim: test jarayonida kretivlikni namoyon etish individ shaxsning kreativliligini ko‘rsatadi, ammo teskarisi noto‘g‘ri. Diagnostika jarayonida inson xulq-atvorini tartibga solish darajasi bo‘yicha testlarni joylashtirsak, qarama - qarshi qutblarda turadigan bir tomondan, yuqori tezlikdagi intellekt testlari, ikkinchi tomondan esa kreativlik uchun o‘yin usullari.

Biroq, psixologlarning fikricha, ijod inson aqlining kuchi bo‘lib, yangi bog‘lanishlarni o‘zgartirish va yaratish orqali yangi mazmun yaratadi va uni fikrlash jarayonida g‘oyalarning umumiy qabul qilingan, odatiy tartibini yo‘q qilish qobiliyati deb belgilagan. Torrans E. ijodkorlik umumiy aql, shaxsiy xususiyatlar va samarali fikrlash qobiliyatiga asoslangan maxsus emas, balki umumiy qobiliyatdir.

Hozirgi kunda ko‘pgina tadqiqotchilar ijodkorlikni quyidagi asosiy jihatlarda ko‘rib chiqmoqdalar:

- jarayon sifatida;
- mahsulot sifatida;
- shaxs sifatida (aslida shaxsning ijodiy qobiliyatlari);
- muhit sifatida (soha, tuzilma, ijtimoiy kontekst, ijod mahsuliga qo‘yiladigan talablarni shakllantirish);
- hal qilinadigan muammo sifatida.

Psixologlar ijod mohiyati haqida quyidagi umumlashmalarni amalga oshirganlar:

- ijodkorlik-bu yangi yondashuvlar va yangi mahsulotlarga bo‘lgan ehtiyojga mos ravishda javob berish qobiliyati va jarayonning o‘zi ongli va ongsiz bo‘lishi mumkin bo‘lsa-da, mavjud bo‘lgan yangi narsalardan xabardor bo‘lish imkonini beradi;
- yangi ijodiy mahsulot yaratish, avvalo, ijodkor shaxsi va uning ichki motivatsiyasi kuchiga bog‘liq;
- ijodiy jarayon, mahsulot va shaxsning o‘ziga xos xususiyatlari ularning o‘ziga xosligi, mustaqilligi, haqiqiyligi, vazifaga etarliligi va zarur deb atash mumkin bo‘lgan boshqa estetik, ekologik, optimal shakli, hozirgi vaqtda to‘g‘ri va original bo‘lgan xususiyat
- ijodiy mahsulotlar tabiatda juda ko‘p turli xil bo‘lishi mumkin: matematikada masalaning yangi echimi, kimyoviy jarayonning kashf etilishi, musiqa, rasm yoki she’rlar yaratish, ijtimoiy muammolarning noyob echimi va boshqalar.

Akmeologiya nuqtai nazaridan, ijodkorlik ko‘plab shaxslarga xos bo‘lgan jarayon va shaxsning intellektual va shaxsiy xususiyatlari majmuasi sifatida tavsiflanadi, bu muammolarni mustaqil targ‘ib qilish, ko‘plab original g‘oyalarni yaratish va ularni noan’anaviy hal qilishga yordam beradi.

Golovanova A. ijodni o‘rganishga bo‘lgan turli yondashuvlarni tahlil qilgach, ijodni ikki asosiy jihat - protsessual va shaxsiy jihatdan o‘rganilishini umumlashtirdi. Ijodkorlikni protsessual aspektda o‘rganish sub’ektning ijod predmetini, umuman ob’ektiv voqelikni o‘zgartirish xususiyatlari hamda bunday o‘zgarish bosqichlari va natijalarini o‘z ichiga oladi.

O‘z navbatida, aksariyat mualliflarning fikriga ko‘ra, pedagogik jarayon sharoitida ijodkorlik oliy o‘quv yurtlarining innovatsion faoliyati bilan uzviy bog‘liq bo‘lib, u o‘quv jarayoni va iqtisodiyotni modernizatsiyalash, uning moddiy-texnik salohiyatini tizimli yangilash va universitet samaradorligini oshirishning asosiy omillaridan biri hisoblanadi.

Oliy ta’lim muassasalarida innovatsion faoliyat bugungi kunda asosiy faoliyat turlaridan birining maqomini oladi (o‘quv va ilmiy bilan birga) va universitet rivojlanishining zaruriy sharti hisoblanadi. Innovatsion faoliyat, avvalo, shaxs o‘z-o‘zini rivojlantirishning sifat bosqichi bo‘lib, o‘z-o‘zini tarbiyalash, o‘z-o‘zini aks ettirish natijasida vujudga kelgan o‘quv jarayoni sub’ektlarining o‘z-o‘zini dolzarblashtirish jarayonidir. Shuning uchun ta’lim-tarbiya muhitida o‘z-o‘zini tashkil etish jarayonlari ayniqsa innovatsion faoliyatni amalga oshiruvchi ta’lim muassasalariga xosdir, va bu barqaror tuzilmalar (ijodiy guruhlar, uyushmalar) ning paydo bo‘lishi va avvalgi ijtimoiy tajribadan qat’iy nazar "shaxsiy-yangi" yaratishga qodir bo‘lgan ijodkor shaxslarning paydo bo‘lishi mumkin. Shu bilan birga ta’limni axborotlashtirish ta’lim muassasalari innovatsion jarayonlarining ajralmas qismidir. Uning negizida axborotlashtirish bu holda axborot mahsulotlari, vositalari va texnologiyalarini o‘qitish va ta’limga joriy etish asosida pedagogik jarayonlarni o‘zgartirishning chora-tadbirlari majmuidir. Ta’limni axborotlashtirishning nazariy asoslari avvalo informatika, so‘ngra kibernetika, tizimlar nazariyasi va didaktikadir. Ta’limni axborotlashtirish didaktik jarayonning muhim tomonlarining o‘zgarishiga olib keladi va pedagogik faoliyat sifati o‘zgaradi. O‘qiyotganlar ko‘p miqdorda turli axborotlar bilan ishlashi, uni integrallashi, qayta ishlash, model jarayonlarini avtomatlashtirish va muammolarni hal qilish, o‘quv faoliyatida mustaqil bo‘lishi va yana ko‘p imkoniyatlarga ega bo‘lishi mumkin. O‘qituvchi ham muntazam operatsiyalardan ozod bo‘lib, o‘qiyotganlarga tashxis qo‘yish, treninglar va treninglarning rivojlanish dinamikasini kuzatish imkoniyatini oladi. Shu bilan birga ko‘p sonli tadqiqotlar natijalari shuni ko‘rsatadiki, ayrim o‘qituvchilar ta’limning an’anaviy shaklidan ta’limda axborot texnologiyalaridan foydalanishga o‘tishga tayyor emaslar. Elektron texnologiya hali ham asosan ta’limning yordamchi vositasi sifatida ishlatiladi.

Shunday qilib, ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, kreativlik mohiyati va tushunchasining ta’rifida noaniqlik yo‘q. Turli fikrlarga qaramasdan, deyarli barcha ta’riflarda ijodkorlik yangi narsalarni yaratish bilan bog‘liq (shaxs va jamiyat uchun). Aksariyat mualliflar kreativlikni insonning ijtimoiy ahamiyatga ega bo‘lgan yangi, original mahsulot yaratish uchun optimal imkoniyatlardan foydalanib,

muammoni idrok etish qobiliyati deb tushunadilar. O‘z navbatida ijod atamasi voqelikning muayyan hodisalarini qayta yaratish va o‘zgartirishga qaratilgan ongli faol inson faoliyati sifatida talqin etiladi. Biroq, asosiy psixologik yondashuvlarga ko‘ra, kreativlik va ijodkorlik ajratilmasligi kerak. Ilin E. fikrigaga ko‘ra, bu ilmiy yondashuvlarda chalkashlik va noaniq ta’riflarni yaratadi va ularga, albatta, yo‘l qo‘ymaslik kerak. Shuning uchun ham hayotda ijod va kreativlik ajralib chiqishi mumkinligiga qaramay, fanda bu tushunchalar bir xil bo‘lishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoev hujjatli filmda oilaning hayotidagi o‘rni hamda nima uni baxtli qilishi to‘g‘risidagi nutqidan. 2018 yil 24 iyun.

2. 2030-yilga qadar O‘zbekiston Respublikasida gender tenglikka erishish strategiyasi. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senatining 2021-yil 28-maydagi SQ-297-IV-sonli Qaroriga 1-ILOVA.

3. Azizxadjaeva N.N. Problemnoe obuchenie vo‘sshey shkole- T.6 RUMTs.1994.-34.

4. Azizxadjaeva N.N. Voproso‘ podgotovki uchitelya v sisteme neprero‘vnogo pedagogicheskogo obrozovaniya.- 1995.-64 s.

5. Musurmanova A. Improvement of the pedagogical mechanisms of the family and educational institutions in the development of the spiritual cultute of adolescents of social and legal risk groups. “Problemu pedagogiki” nauchno metodicheskiy jurnal. № 1(33) fevral Moskva-2018 g. 5-7 R.

6. Musurmanova Sh. Issues in the development of socio-intellectual competence of adult student-youth in incomplete families in higher educational institutions. European Scholar Journal (ESJ) Available Online at: https://www.scholarzest.com Vol. 4 No.11, November 2023 ISSN: 2660-5562 29-31 P.